

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : อุปสงค์ของการบริโภคบุหรี่ยของไท
กรณีศึกษา โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง

ชื่อผู้เขียน : นางสาวสุรางค์รัตน์ ไชยสถิตย์

ชื่อปริญญา : เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์:

1. รศ.ดร.สุณีย์ นุษยวิทย์	ประธานกรรมการ
2. รศ.ดร.ไกร โพธิ์งาม	กรรมการ
3. นายชิต สุวรรณประศาสน์	กรรมการ

ปีการศึกษา : 2540

ในการศึกษาเกี่ยวกับอุปสงค์ของการบริโภคบุหรี่ยของไท ได้แบ่งออกเป็นสองส่วนที่สำคัญ คือ อุตสาหกรรมบุหรี่ย และปัจจัยที่มีอิทธิพลในการกำหนดอุปสงค์ของการบริโภคบุหรี่ย โดยในส่วนของอุตสาหกรรมบุหรี่ยได้พิจารณาเกี่ยวกับการผลิต การบริโภค ราคาเฉลี่ยและราคาที่แท้จริงของบุหรี่ย พร้อมทั้งผลกระทบที่เกิดจากอุตสาหกรรมบุหรี่ย การผลิตบุหรี่ยก่อให้เกิดรายได้และการจ้างงานของแรงงานทั้งในภาคการเกษตร และภาคอุตสาหกรรม ในภาคการเกษตร การเพาะปลูกใบยาสูบได้ก่อให้เกิดรายได้กับเกษตรกร และรายได้ในรูปของเงินตราต่างประเทศ เนื่องจากการส่งออกใบยาสูบไปจำหน่ายยังต่างประเทศ โดยในปี 2536 ถึง 2539 มีมูลค่าการส่งออกประมาณร้อยละ 0.2 ของมูลค่าสินค้าส่งออกทั้งหมด ส่วนในภาคอุตสาหกรรมนอกจากจะก่อให้เกิดการจ้างงานแล้ว รัฐบาลยังได้รับรายได้จากการเก็บภาษีสรรพสามิตจากบุหรี่ย โดยในปี 2530 ถึง 2539 รัฐบาลมีรายได้จากภาษีบุหรี่ยประมาณร้อยละ 2 ของรายได้จากภาษีทั้งหมดที่รัฐบาลจัดเก็บได้

ในช่วงระหว่างปี 2529 ถึง 2539 อุปสงค์ของการบริโภคบุหรี่ยของไทมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 4 ต่อปี และประมาณร้อยละ 95 ของจำนวนประชากรทั้งหมดที่สูบบุหรี่ยจะเป็นเพศชาย โดยประชากรที่อยู่ในกลุ่มอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป และมีการศึกษาในระดับต่ำกว่าประถมศึกษาและประถมศึกษาเป็นกลุ่มที่มีอัตราการสูบบุหรี่ยสูงสุด เมื่อพิจารณาราคาของบุหรี่ยจะเห็นได้ว่าราคาเฉลี่ย

ของบุหรี่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นมาจาก 7 บาทต่อซอง ในปี 2529 เป็น 22 บาทต่อซอง ในปี 2539 ในขณะที่ราคาที่แท้จริงของบุหรี่ค่อนข้างคงที่

สำหรับผลกระทบของอุตสาหกรรมบุหรี่ นอกจากจะก่อให้เกิดผลดีทางด้านรายได้ของเกษตรกร การจ้างงาน และรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศแล้ว อุตสาหกรรมบุรียังก่อให้เกิดผลทางด้านลบต่อสุขภาพของคนในประเทศและสังคมเศรษฐกิจส่วนรวม โดยก่อให้เกิดความสูญเสียผลผลิตที่ควรจะได้รับจากแรงงาน เนื่องจากประสิทธิภาพในการทำงานลดลง อันมีสาเหตุมาจากป่วยเป็นโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ และในแต่ละปีรัฐบาลต้องเสียงบประมาณค่าใช้จ่ายในการรักษาผู้ป่วยเหล่านี้เพิ่มมากขึ้น รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว และได้เข้ามามีบทบาทในการรณรงค์ต่อต้านบุหรือย่างจริงจัง ในปี 2535 โดยตราพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ และพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ พร้อมทั้งสนับสนุนให้ความร่วมมือกับภาคเอกชนในการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่

ในการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลในการกำหนดอุปสงค์ของการบริโภคบุหรืนั้น เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างอุปสงค์ของการบริโภคบุหรืกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลในการกำหนดอุปสงค์ ซึ่งได้แก่ ราคาเฉลี่ยของบุหรื รายได้ ระยะเวลา ปริมาณการบริโภคบุหรืปีที่ผ่านมา และการรณรงค์ต่อต้านบุหรืของรัฐบาล โดยทำการศึกษานุหรีที่ผลิตโดยโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ในการศึกษาได้ใช้ข้อมูลรายปีครอบคลุมระยะเวลา 20 ปี ตั้งแต่ปี 2520 ถึง 2539 โดยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติในการกำหนดอุปสงค์ของการบริโภคบุหรืของไทย คือ รายได้ โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวก กล่าวคือการเปลี่ยนแปลงของรายได้จะทำให้ปริมาณอุปสงค์ของการบริโภคบุหรืเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน ความยืดหยุ่นของอุปสงค์เมื่อเทียบกับรายได้มีค่าเท่ากับ 0.462 อย่างไรก็ตาม ในกรณีของราคาเฉลี่ยบุหรืนั้น แม้ว่าผลจากการวิเคราะห์จะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงถึงความยืดหยุ่นมีเครื่องหมายถูกต้องในการวิเคราะห์จึงยังคงตัวแปรราคาไว้ในแบบจำลองเพื่อให้สอดคล้องกับทฤษฎีอุปสงค์ ส่วนผลการพยากรณ์การบริโภคบุหรืของไทยในระยะเวลา 5 ปี คือตั้งแต่ปี 2540 ถึง 2544 พบว่าในปี 2540 มีการบริโภคบุหรืลดลง ส่วนในปี 2541 ถึง 2544 มีการบริโภคบุหรืเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นในอัตราที่เท่ากันคือร้อยละ 3.4